

EIROPAS SAVIENĪBAS FINANŠU INTEREŠU AIZSARDZĪBAS KOORDINĀCIJAS
PADOMES SĒDE

PROTOKOLS Nr.21

Rīgā
(sēde notiek daļēji attālināti *MS Team*)

2020.gada 15.maijā

Sēdi vada:

Finanšu ministrijas ES fondu revīzijas departamenta direktore,
AFCOS vadītāja – Baibas Bānes pilnvarotā pārstāve

Nata Lasmane
(Baibas Bānes vietā)

Sēdē piedalās:

Padomes locekļi:

1. Zemkopības ministrijas Lauku attīstības atbalsta departamenta Fondu uzraudzības un informācijas koordinācijas nodaļas vadītāja Karīna Afremoviča
(Pārslas Rigondas Krieviņas vietā)
2. Tieslietu ministrijas Valsts sekretārs Raivis Kronbergs
3. Ģenerālprokuratūras Darbības analīzes un vadības departamenta Metodikas nodaļas virsprokurore Elita Jurkjāne
4. Korupcijas novēršanas un apkarošanas biroja priekšnieka vietnieks operatīvo darbību jautājumos -Jēkaba Straumes pilnvarotais pārstāvis Jānis Roze
(Jēkaba Straumes vietā)
5. Valsts policijas Galvenās kriminālpolicijas pārvaldes Ekonomisko noziegumu apkarošanas pārvaldes priekšnieks Pēteris Bauska
6. Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrijas Attīstības instrumentu departamenta Teritoriālās sadarbības nodaļas vadītāja Anna Djakova
(Sanda Cakula vietā)
7. Valsts ieņēmumu dienesta Nodokļu kontroles pārvaldes direktore Santa Garanča
8. Finanšu ministrijas Eiropas Savienības fondu sistēmas vadības departamenta direktore Solveiga Ozola

Uzaicinātie eksperti:

9. Labklājības ministrijas Eiropas Atbalsta fonda vistrūcīgākajām personām vadošās iestādes vecākā eksperte Ilze Latviete
10. Centrālā finanšu un līguma aģentūras Juridiskā nodrošinājuma nodaļas vadītāja Linda Pucēna

11. Lauku atbalsta dienesta Juridiskā departamenta direktore	Inga Tarvāne
12. Lauku atbalsta dienesta Juridiskā departamenta direktores vietnieks	Andris Lācis
13. Iekšlietu ministrijas Finanšu vadības departamenta direktore	Larisa Tumaņana
14. Konkurences padomes loceklis	Jānis Račko
15. Ģenerālprokuratūras Krimināltiesiskā departamenta Pirmstiesas izmeklēšanas uzraudzības nodaļas Prokurors	Jānis Mināts
16. Valsts ieņēmumu dienests Stratēģiskās vadības lietu un sabiedrisko attiecību pārvaldes Starptautisko attiecību daļas galvenā speciāliste	Nadežda Smirnova
17. Iepirkumu uzraudzības biroja Kontroles departamenta direktore	Inta Vingre
18. Valsts ieņēmumu dienesta Nodokļu un muitas policijas pārvaldes Sadarbības daļas vadītāja p.i.	Arvīds Ādamsons (K. Podiņa vietā)
19. Tieslietu ministrijas Krimināltiesību departamenta direktora vietnieks	Uldis Zemzars
20. Valsts policijas Galvenās kriminālpolicijas pārvaldes Ekonomisko noziegumu apkarošanas pārvaldes 2.nodaļas vecākais inspektors	Svens Kristjansons
21. Zemkopības ministrijas Lauku attīstības atbalsta departamenta direktore	Liene Jansone
22. Zemkopības ministrijas Lauku attīstības atbalsta departamenta Fondu uzraudzības un informācijas koordinācijas nodaļas vecākā referente	Agnese Purviņa- Praņevska
23. Korupcijas novēršanas un apkarošanas biroja Pirmās pārvaldes Pirmās nodaļas priekšniece	Sintija Helviga- Eihvalde
24. Korupcijas novēršanas un apkarošanas biroja Pirmās pārvaldes Pirmās nodaļas galvenais inspektors starptautisko attiecību jautājumos	Viktors Laizāns
25. Korupcijas novēršanas un apkarošanas biroja Otrās pārvaldes Otrās nodaļas priekšnieks	Andrejs Lisenko
26. Ģenerālprokuratūras Darbības analīzes un vadības departamenta Metodikas nodaļas prokurors	Gatis Doniks
27. Valsts kases Eiropas lietu departamenta direktore	Karīna Zencova
28. Valsts kases Kvalitātes un risku vadības departamenta direktore	Imandra Galandere-Zīle

29. Ekonomikas ministrijas Enerģijas tirgus un infrastruktūras departamenta vecākā eksperte	Daira Armane
30. Ekonomikas ministrijas Uzņēmējdarbības konkurētspējas departamenta vecākā eksperte	Dita Tetere
31. Iekšlietu ministrijas Projektu kontroles nodaļas vadītāja	Baiba Balode
32. Konkurences padomes Aizliegtu vienošanos departamenta direktore	Ieva Šmite-Antoņenko
33. Iekšējās drošības birojs	Linda Bartuševiča
34. Iekšējās drošības birojs	Ivars Lubejs
35. Kultūras ministrijas ES fondu departamenta ES fondu uzraudzības nodaļas vecākā referente	Evija Vārna
36. Kultūras ministrijas ES fondu departamenta ES fondu uzraudzības nodaļas vadītāja	Sigita Šīre-Vismanta
37. Sabiedrība par atklātību – Delna direktore	Liene Gatere
38. Finanšu Ministrijas ES fondu revīzijas departamenta vecākais eksperts	Aleksejs Čekalovs

AFCOS sekretariāts

39. Finanšu ministrijas ES fondu revīzijas departamenta direktore, AFCOS vadītāja	Nata Lasmane
40. Finanšu ministrijas ES fondu revīzijas departamenta direktores vietniece	Olga Guza
41. Finanšu ministrijas ES fondu revīzijas departamenta vecākā eksperte	Inese Brēmane
42. Finanšu ministrijas ES fondu revīzijas departamenta vecākā auditore	Linda Birziņa

Saskaņā ar Ministru Kabineta 16.12.2014. noteikumu Nr.769 “*Eiropas Savienības finanšu interešu aizsardzības koordinācijas padomes nolikums*” 12. punktu **Padome ir lemttiesīga.**

Sēdes atklāšana un darba kārtības apstiprināšana

Sēde sākas plkst. 10:00

Sēdes dalībnieki tiek informēti, ka AFCOS Padomes priekšsēdētāja Baiba Bāne steidzamu darbu dēļ nevarēja piedalīties sanāksmē, tāpēc viņas vietā sanāksmi vadīs AFCOS vadītāja Nata Lasmane. Dalībnieki tiek iepazīstināti ar personāla izmaiņām AFCOS sekretariātā - Ineses Dolgais prombūtnes laikā viņas pienākumi sadalīti trim Finanšu ministrijas ES fondu revīzijas departamenta darbiniekiem: Olga Guza (vispārējos jautājumos), Inese Brēmane (juridiskajos jautājumos) un Linda Birziņa (komunikācijas jautājumi). Iebildumu par darba kārtību nav, darba kārtība tiek apstiprināta.

A.1. AFCOS Stratēģijas¹ izpilde

Informācija par Stratēģijas izpildes progresu izsūtīta pirms sanāksmes, iebildumi vai jautājumi nav saņemti.

Nolēma:

Sniegto informāciju pieņemt zināšanai.

B.1. OLAF regulas² grozījumu aktualitātes/ OLAF atbalsta likuma izstrāde

AFCOS pārstāve *Olga Guza* informē par aktualitātēm Krāpniecības apkarošanas darba grupas (GAF) sanāksmēs, kur diskutablākie jautājumi ir PVN krāpšanu izmeklēšanas regulējums, piekļuve bankas kontu informācijai, OLAF gala ziņojumu aprīte. Iespējams Latvijai kompromisa sasniegšanas nolūkā būs vēlreiz jāpārskata sava nacionālā pozīcija. Tādā gadījumā tas tiks saskaņots ar AFCOS padomi.

Papildus informē par OLAF regulas atbalsta likuma izstrādi. Likumprojekts ir nodots Saeimas Budžeta un finanšu (nodokļu) komisijai izskatīšanai.

Nolēma:

Sniegto informāciju pieņemt zināšanai.

B.2. AFCOS Stratēģijas izstrāde

AFCOS pārstāve *Olga Guza* izsaka pateicību visiem stratēģijas darba grupas dalībniekiem un citiem, kas sniedza komentārus, un informē, ka 28.04.2020. AFCOS Stratēģija tika iesniegta Valsts kanceleijā un to paredzēts iekļaut izskatīšanai MK 26.05.2020. sēdē.

AFCOS Stratēģijas 2020.-2021.gada prioritātes ir (1) Procedūru rokasgrāmatas izstrāde, lai efektīvi īstenotu likumu "Par atbalstu Eiropas Birojam krāpšanas apkarošanai"; (2) Veicināt kompetento iestāžu un sabiedrības informētību par likumu "Par atbalstu Eiropas Birojam krāpšanas apkarošanai" (uzlabojumi www.atkrapies.lv, konference); (3) Dalība EK sanāksmēs, pieredzes apmaiņas pasākumi, apmācības; (4) Apzinātas kompetentām iestādēm pieejamās datu bāzes un noteikts kādām datu bāzēm ir nepieciešamas papildus pieejas.

Papildus informē, ka AFCOS stratēģijas izpildei tiek izstrādāts programmas Hercule III projekta iesniegums. Ja projekts tiks apstiprināts no EK puses, tad būs iespēja doties pieredzes apmaiņas semināros uz citām dalībvalstīm, rīkot seminārus pie mums un būs liela noslēguma konference pieejama plašākai auditorijai.

AFCOS vadītāja *Nata Lasmane* pauž gandarījumu par stratēģijas viena no galvenajiem uzsvāriem ieviešanu - veikto darbu pie datu bāzu apzināšanas un pieslēgšanas, kas ir lietderīgi šajos apstākļos un ļauj strādāt efektīvi arī attālināti.

Nolēma:

Sniegto informāciju pieņemt zināšanai.

¹ MK 16.01.2017. rīkojums Nr. 26 " Par Eiropas Savienības finanšu interešu aizsardzības koordinācijas dienesta (AFCOS) darbības stratēģiju un pasākumu plānu 2017.-2019. gadam"

² Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES, Euratom) Nr. 883/2013 (2013. gada 11. septembris) par izmeklēšanu, ko veic Eiropas Birojs krāpšanas apkarošanai (OLAF) , un ar ko atceļ Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (EK) Nr. 1073/1999 un Padomes Regulu (Euratom) Nr. 1074/1999

C.1. EPPO aktualitātes

Latvijas Republikas Prokuratūras pārstāvis Gatis Doniks informē, ka budžetam papildus piešķirti 3.3 miljoni, tas nozīmē, ka šogad tiks algoti papildus 18 darbinieki Eiropas Prokuratūrā (EPPO) Luksemburgā. Ar EK notiek diskusijas par 2021.gada budžetu un tās rit pozitīvi. Ir izveidotas formulas, pēc kurām aprēķina laikus lietām izmeklēšanā un nepieciešamo prokuroru skaitu, kas ir aptuveni par 100 prokuroriem lielāks nekā bija plānots. Šobrīd budžets atļauj pieņemt 70 cilvēkus, ir pieņemti 30 darbinieki. Iepriekšējais finanšu direktors ir atstājis amatu, bet tuvākajā laikā EPPO būs jauns finanšu direktors. Ēkas iekārtošanas darbi sakarā ar vīrusu ir apstājušies. Sākotnēji visa komanda atradīsies ES tiesas telpās. Norit darbs pie vairākiem normatīvajiem aktiem - datu apstrādes noteikumi un pievienošanas konvencijai par savstarpējo sadarbību krimināllietās.

Par mājas darbiem, kas veicami arī AFCOS. Ir aktuāla ziņošanas kārtība katrai valstij. Ziņojumiem par neatbilstībām/iespējamajām krāpšanām ir jāiet arī caur EPPO. Lietas, kas būs piekritīgas, uzsāks tikai Eiropas deleģētie prokurori. Budžeta aprēķins Eiropas deleģēto prokuroru prokuratūrai 2021.gadam arī tiek izstrādāts un pašlaik ir uzsākta komunikācija ar Finanšu ministrijas valsts sekretāri Baibu Bāni un valsts sekretāres vietnieci budžeta jautājumos Jolantu Plūmi.

AFCOS vadītāja Nata Lasmane informē, ka nepieciešamības gadījumā AFCOS var organizēt komunikācijas atbalstu budžeta jautājumos.

Nolēma:

Sniegto informāciju pieņemt zināšanai.

C.2. KNAB pieredze sadarbībai ar OLAF bez AFCOS starpniecības

KNAB Otrās pārvaldes Otrās nodaļas priekšnieks Andrejs Lisenko iepazīstina ar informāciju par sadarbību ar OLAF kriminālprocesā ietvaros, laika līnijas veidā. KNAB identificēja pārkāpumu, kurā finansējums nav tieši no ES fondiem, bet ir piešķirts finansējums no Eiropas Investīciju bankas (EIB). Līdz ar to apsvēra iespēju lūgt OLAF atbalstu izmeklēšanā. Lietā tika izņemts liels datu apjoms, bija daudz iesaistītas fiziskās un juridiskās personas ne tikai no ES valstīm, bet arī no citām valstīm. Tāpēc saskatīja priekšrocības, ka OLAF, izmantojot savas zināšanas un tehniskos rīkus, sniegtu ekspertīzi kriminālprocesā. Identificēja kontaktus un pēc neformālās sarakstes tika iesniegta oficiāla vēstule, kurā norādīja kādos jautājumos vēlētos sadarboties ar OLAF un norādīja kā kriminālprocesā tika iesaistīts ES finansējums. Pēc OLAF procedūrām, tajā skaitā vizītes Latvijā, OLAF sniedza un turpina sniegt atbalstu kriminālprocesā ietvaros iegūto pierādījumu analīze (ekspertīzē) sniedzot KNAB savus rezultātus, kas ir noderīgi kriminālprocesā pirmstiesas izmeklēšanā.

AFCOS vadītāja Nata Lasmane vērš uzmanību, ka pēdējā laikā vairākām iestādēm ir aktivizējies sadarbība ar EK/ OLAF un KNAB sniegtā PPT var būt kā piemērs arī citām institūcijām par to, kā veiksmīgi sadarboties ar OLAF, tai skaitā, bez AFCOS starpniecības.

KNAB Otrās pārvaldes Otrās nodaļas priekšnieks aicina rakstīt KNAB, ja ir kādi jautājumi par sadarbību ar OLAF.

Nolēma:

Sniegto informāciju pieņemt zināšanai.

C.3. #Atkrāpies! – trīs gadu ciklā paveiktais; 2020 aktivitātes; pētījums par negodprātības līmeni valstī

FM komunikācijas departamenta pārstāve Lelde Grīnvalde informē, ka 3 gadu laikā ir izveidojies aktīvs iestāžu komunikatoru tīkls. Praktiskie rezultāti – interaktīvas spēles, iesaistošas

aktivitātes, kuras tiek izmantotas publiskos pasākumos, kā LAMPA un Junior Achievement jauniešu konference #UzdrīkstiesUzvarēt.

2019. gada augustā #Atkrāpies! mājas lapā tika izveidots ziņošanas rīks. Kā pozitīvu rīka iezīmi *Lelde Grīnvalde* piemin - ziņot var, pat, ja nezina konkrētu iestādi, kurai ziņot. Šobrīd iesaistītas 14 iestādes un katru dienu kādai no iestādei ziņojums nonāk. Pēc statistikas redzam, ka katru dienu vidēji 1-3 ziņojumi tiek iesniegti.

Papildus *Lelde Grīnvalde* informē, ka OAFKN tikšanās laikā tika apspriestas OLAF aktualitātes, EK pārstāvju informācija, EPPO aktualitātes, citu valstu un starptautisko organizāciju pieredze, diskusija par komunikatoru praktisko semināru maijā. Tikšanās bija vairāk kā iepazīšanās, jo OLAF birojam mainījies vadītājs. Sanāksmes laikā bija iespējams iepazīstināt citus ar #Atkrāpies! ideju un iestāžu pieredzi.

Visos šajos gados ir veikta sabiedriskās domas aptauja. Pētījums bija pirms #Atkrāpies! akcijas un papildināts pētījums pēc tam notika katru gadu, arī šogad. Piedalījās 1024 respondenti. Jautājumi iekļauj cilvēku attieksmi, ziņošanu, savu un līdzcilvēku iesaisti. Pētījums ir publicēts mājas lapā³. *Lelde Grīnvalde* prezentē dažus no pētījuma jautājumiem.

AFCOS vadītāja Nata Lasmane piebilst, ka veiksmīgi izdevās kampaņu popularizēt Eiropas līmenī, kur tā arī ir populāra. Vakar *Nata Lasmane* saņēma lūgumu pastāstīt par kampaņu tiešsaistē citai Eiropas iestādei. Kampanai ir piešķirtas arī vairākas starptautiskas balvas.

Nolēma:

Sniegto informāciju pieņemt zināšanai.

C.4. AFCOS apvienotā informatīvā ziņojuma gatavošana

AFCOS vadītāja Nata Lasmane informē, ka, pamatojoties uz Likumu par budžetu un finanšu vadību⁴, kompetentajām institūcijām ir jāsniedz informācija AFCOS līdz kārtējā gada 1.februārim. AFCOS divu mēnešu laikā pēc tam, kad veikta saskaņošana ar AFCOS padomi, iesniedz MK informatīvo ziņojumu par veiktajiem krāpšanas apkarošanas un Eiropas Savienības finanšu interešu aizsardzības pasākumiem.

Tāpat informē, ka katru gadu līdz 1.martam MK bija jāsniedz informatīvais ziņojums par AFCOS stratēģijas izpildi 2017.-2019.gadam. Šis ziņojums turpmāk tiks gatavots reizi 3 gados, sasaistot to ar AFCOS stratēģijas izpildi.

Papildus informē par nākotnes koncepcijas piedāvājumu (1) AFCOS līdz 2023.gada 30.septembrim iesniedz MK informatīvo ziņojumu par AFCOS stratēģijas 2020.-2022. gadam izpildi; (2) MK informatīvais ziņojums par veiktajiem krāpšanas apkarošanas pasākumiem un Eiropas Savienības finanšu interešu aizsardzības pasākumiem tiks sniegts katru gadu atbilstoši Likumam par budžetu un finanšu vadību.

AFCOS vadītāja Nata Lasmane aicina iestādes iesniegt ierosinājumus, kā atraktīvākā veidā pasniegt AFCOS ziņojumu, lai tas būtu interesants, jo MK informatīvie ziņojumi ir regulāri, bet ir vēlme veicināt, lai tiem pievērst lielāku uzmanību.

Nolēma:

Lēmums: atbalsta turpināt sniegt informāciju priekš informatīvā ziņojuma līdz katra gada 1. februārim kā tas ir noteikts Likumā par budžetu un finanšu vadību.

³ <https://atkrapijes.lv/>

⁴ Likuma par budžetu un finanšu vadību 28.² pants

C.6. AFCOS dalībnieku diskusija par Ārkārtējās situācijas un COVID-19 ietekmi uz ES fondu administrēšanu

2-5 min Vadošo iestāžu, CFLA, LAD pārstāvjiem

FM vadošās iestādes direktore Solveiga Ozola informē, ka par jaunajiem apstākļiem ļoti daudz laika ir veltīts komunikācijai ar EK. Tā kā saņemta ziņa, ka ES fondus var izmantot, kā instrumentus, lai izietu no krīzes un mazinātu ietekmi, finansējuma pārdale starp pasākumiem ir elastīgāka, bet ieviešana nemainās – visi nosacījumi ir jāievēro šajā situācijā. Īpaši, ja tas ir saistīts ar veselības aprūpi vai pārkvalificēšanos – lai naudu varētu novirzīt, visi nosacījumi un atbilstības prasības paliek nemainīgi. EK visos skaidrojumos norāda, ka regulas nav mainījušās un nav plānots to darīt. Arī gadījumos, kad ir ārkārtas situācija un atļauts kompensēt izdevumus, kas nav atgūstami – jebkurā situācijā, kad piemēro *force-majeure* nosacījumus – ir jāizvērtē, vai tiešām tie ir COVID-19 krīzes ietekmē radīti zaudējumi un tikai tad var kompensēt no ES fondiem. Pats par sevi, ka ir ārkārtas situācija nenozīmē, ka visus izdevumus var segt automātiski no ES fondiem.

Solveiga Ozola arī informē, ka 19.05.2020 MK tiks skatīts piedāvājums, kā pārdalīt fondus, lai palīdzētu ekonomikai – ar skatu uz nākotni, kā ātri un nesāpīgi atgriezties. Apm. 500 miljonu eiro plānots pārdalīt starp Darbības programmas pasākumiem. Ir jāsaprot, ka ES fondu vairāk nekļūs, tos var tikai pārdalīt, lai palīdzētu uzņēmējiem, ekonomikai utt.

CFLA pārstāve Linda Pucēna skaidro, ka kopš ārkārtējās situācijas sākuma darbs norit attālināti. Tam aģentūra bija gatava jau iepriekš, jo dokumentu aprīte un komunikācija notiek attālināti arī ar finansējuma saņēmējiem, izmantojot lietvedības sistēmu un Kohēzijas politikas vadības informācijas sistēmu (KPVIS). Līdz ar to visas funkcijas tiek pildītas noteiktajos termiņos un nav īpašas ietekmes, ko justu klienti un sadarbības partneri. Tas, kas mainījies, ir atsevišķu pārbaužu veikšanas nianse – piemēram, pārbaudes attālināto apmācību gadījumā CFLA veic, pieslēdzoties tām, lai pārlicinātos par dalībnieku skaitu un apmācību atbilstību plānotajai tēmai; būvniecības gadījumā notiek attālinātās intervijas, dokumenti tiek iesniegti elektroniski un tiek veiktas foto fiksācijas. Krāpšanas apkarošanas jomā īpašas izmaiņas nav konstatējamās, jo nav bijis pārrāvuma CFLA kontrolēs. Šobrīd nav konstatējams iespējamo krāpšanas gadījumu pieaugums tieši Covid ietekmē, bet CFLA turpina monitorēt situāciju. Attiecībā uz finansējuma saņēmējiem izmaiņas maksājumu prognozēs ir konstatētas, tomēr kopumā gada maksājumu prognozes tiks izpildītas plānotajā apmērā, iespējams, pat nedaudz pārsniedzot gada plānu.

LAD pārstāve Inga Tarvāne informē, ka COVID-19 nav atcēlis darbu, jo regulu prasībām jāatbilst pilnā apmērā, LAD darbu organizē attālināti: (1) platībmaksājumu maksājumu pieprasījumu pieņemšana notiek arī telefoniski un jau ir saņemti 2/3 no plānotā apjoma. Tas ir labs risinājums, lai izvairītos no fiziskā kontakta; (2) Daudzi jauni atbalsta pasākumi jau ir ieviesti, ir sagatavoti jauni MK noteikumi, pieteikuma formas. (3) Arī LAD, tāpat kā CFLA, ir jāsakaras ar termiņu pagarinājumiem. Katrs gadījums tiek izvērtēts individuāli, lai pārbaudītu COVID-19 ietekmi; (4) Attālinātās kontroles – satelītattēli, pilnībā ieviesta mobilā aplikācija, lai iesūtītu bildes no savas saimniecības ar vietas koordinātām. Faktiski bez LAD iesaistes var kontrolēt iepirktās iekārtas. (5) klientu centrs strādā pilnībā attālināti un ir pagarināts darba laiks un ieviests maiņu darbs. (6) ES auditi tiek atlikti vai veikti attālināti. Maijā plānotais audits atlikts uz nenoteiktu laiku. Un nākamnedēļ plānotais EK audits notiks attālināti. Pagarināti arī sniedzamo atskaišu termiņi (vismaz 3 mēneši), ko vērtē pozitīvi, lai varētu koncentrēties pamatdarbam.

AFCOS vadītāja Nata Lasmane piebilst, ka LAD ir izteikuši labas idejas par mobilajām aplikācijām. Revīzijas iestāde ir secinājusi, ka visu var izdarīt, izņemot būvniecības PPIV, tās veikt attālināti ir sarežģītāk. Līdz šim visu ir izdevies pārbaudīt un kontrolēt. Latvijai arī noteikti ir priekšrocība – mazie attālumi un nav nepieciešami iekšējie lidojumi kā citās dalībvalstīs.

Policijas pārstāvis Pēteris Bauska informē, ka policija ir nodevusi vairākus kriminālprocesus prokuratūrai, t.sk. ES fondu izkrāpšanā. Tāpat izmeklēšanā ir daudz šāda veida lietu un esam spējuši veikt tā saucamās realizācijas – kratīšana, personu aizturēšana un pratināšana. Policija ir gatava aktīvai rīcībai, seko visiem aktuālajiem noteikumiem. Saistībā ar citām aktivitātēm redz aktivitāti ar

viltus ziņām (*fake news*). Ļoti labs rīks esot visa veida attālinātās saziņas līdzekļi. Uzskata, ka krīze beigsies un būsīm ieguvēji - kapacitāte aug un kļūsim mobilāki, aktīvāki un praktiskāki.

KNAB pārstāve Sintija Helviga-Eihvalde apgalvo, ka darbinieki ir nodarbināti, ievērojot visas prasības un cik iespējams attālināti, it īpaši prevencijas aktivitātes notiek attālināti. Attiecībā uz korupcijas apkarošanas darbu ir darbinieki, kas strādā attālināti un ir tādi, kas ir arī uz vietas. Sadarbība ar starptautiskajām organizācijām nav apstājusies. KNAB ir gatavi dalīties ar pieredzi sadarbībā ar OLAF. Šī bija otrā reize, kad sadarbojās ar OLAF. Pirmā reize bija pie Latvenego lietas – ļoti sen. Atzīmē, ka OLAF atbalsts ir ļoti noderīgs.

KNAB pārstāvis Jānis Roze papildina, ka darba apjoms faktiski ir pieaudzis. Komunikācija ar OLAF sākotnēji bija ar AFCOS starpniecību un tagad bez tās.

VARAM pārstāve Anna Djakova papildina, ka VARAM pieredze sadarbībai ir ļoti līdzīga. Atbild arī par sadarbību ar LV-LT un LV-RU. Tāpēc ņem vērā arī LT un RU likumus, kas ir jāievēro šīs sadarbības organizēšanā. Riski nav palielinājušies, termiņu kavējumi arī nav. Visiem projektiem cenšas atrast individuālu pieeju.

Konkurences padomes pārstāvis Jānis Račko informē par “karteļu lietas” virzību un ka iesaistītās puses tiks detalizētāk informētas tiklīdz tas būs iespējams. Attiecībā uz vīrusa ieviestajām darba organizācijas izmaiņām skaidro, ka ir pielāgojušies situācijai. Faktiski iespēja veikt klātienē izmeklēšanas darbības ir apgrūtināta - inspekcijas ir atceltas, bet administratīvās lietas turpinās. Ir apsvēruši domu tiešsaistē realizēt izmeklēšanas darbības, bet nav atrisināts, kā procesuāli to organizēt un fiksēt, piemēram, intervijas. Aicina citas iestādes dalīties, kā šajos apstākļos organizē pratināšanas vai paskaidrojumu sniegšanu. Tehniski tas ir iespējams, bet juridiski rodas šķēršļi. Ja kāda iestāde to dara un veic, būs pateicīgi dzirdēt pieredzi.

Policijas pārstāvis Pēteris Bauska atbild, ka šonedēļ notika kratīšana vienā lietā saistībā ar ES fondu iespējamo krāpšanu. Darbinieku pasargāšanai notiek visi individuālas aizsardzības pasākumi. Personu ievietošana izolatorā – pārbauda vai persona nav saslīmušo sarakstā vai nav kontaktpersona. Ir ar stiklu aprīkoti kabineti, lai būtu aizsargbarjera. Arī attālināti ar personas piekrišanu veic video aptauju.

KNAB pārstāvis Jānis Roze atbild, ka strādā arī klātienē, jo nav iespējams veikt procesuālās darbības attālināti. Veic preventīvos pasākumus, piemēram, apmeklētājiem mēra temperatūru, lai pasargātu no inficēšanās iespējām.

Nolēma:

Sniegto informāciju pieņemt zināšanai.

C.6. AFCOS dalībnieku diskusija par Problemātiku interešu konflikta regulējums jomā

AFCOS vadītāja Nata Lasmane iepazīstina ar *Revīzijas iestādes pārstāvi – juridisko ekspertu Alekseju Čekalovu*, kas vadīs šo diskusiju. Viņš ir piedalījies dažādās EK un citu dalībvalstu darba grupās, kas šo jautājumu ir aktualizējušas, tāpēc šobrīd ir vēlme apzināties problēmas apmēru. Diskusijai izvirzītās tēzes pirms sēdes tika izsūtītas sēdes dalībniekiem.

Revīzijas iestādes pārstāvis Aleksejs Čekalovs informē, ka EK līmenī šis jautājums ir nozīmīgs, jo EK ir zema uzticība valdībām. EK ir bažas arī par politisko ietekmi, tiem, kas pieņem lēmumus par ES fondiem. Arī no finanšu korekciju viedokļa tas ir svarīgs jautājums, jo šādā projektā nesedz izdevumus no ES fondiem - 100% apmērā atzīst par neatbilstoši veiktiem un neattiecinā. ES fondu ietvaros jau kādu laiku notiek diskusija, lai saprastu iestāžu rīcību.

Diskusijai izvirza 5 tēzes, par kurām arī detalizēti diskusijas vadītājs informē diskusijas dalībniekus:

- 1) Interešu konflikts iepirkumos (PIL/SPIL)

- 2) Interesu konflikts MKN 104⁵ iepirkumu ietvaros
- 3) Interesu konflikta definīcija Finanšu regulā un IKNL
- 4) IKNL un PIL savstarpējā mijiedarbība un piemērošanas aspekti. IUB un KNAB kompetenču nošķiršanas robeža.
- 5) Ģimenes ienākumu deklarēšana augsta ranga amatpersonām.

Pēc diskusijas jautājumu izklāsta *Revīzijas iestādes pārstāvis Aleksejs Čekalovs* aicina sēdes dalībniekus izteikt viedokli.

LAD pārstāvis Andris Lācis ir sagatavojis viedokli par MK noteikumu Nr.104 ievērošanu, kas attiecas uz privātpersonām, jo tie lielākoties ir LAD klienti. LAD ir saskāries ar problemātiku attiecībā uz pastāvošo regulējumu – definējumu, kas ir interešu konflikts un kas nav. Šo noteikumu mērķis ir radīt elastīgu procedūru, bet nepieļaut acīmredzamus interešu konfliktus. Ir bijušas situācijas, kad LAD konstatē interešu konfliktu (bijušie dalībnieki/akcionāri un citā gadījumā - projekta sagatavotāja uzņēmums uzvar arī projekta), bet tiesa tam nepiekrīt, jo MK noteikumi 104 to neregulē. Augstākā tiesa ir norādījusi, ka šis jautājums ir izsmeļoši regulēts un nav paplašināms.

Revīzijas iestādes pārstāvis Aleksejs Čekalovs uzdod precizējošu jautājumu: Vai šajos gadījumos pati cena bija adekvāta?

LAD pārstāvis Andris Lācis atbild, ka par cenu ir ļoti interesanta tiesas atziņa - pats fakts, ka cena atbilst tirgus cenai, nenorāda, ka iepirkums ir atbilstošs un nav bijusi kāda cita vienošanās, vai faktiski izdevumi var būt mazāki.

Revīzijas iestādes pārstāvis Aleksejs Čekalovs uzdod precizējošu jautājumu: Kādu korekciju LAD piemēroja iepriekš minētajos gadījumos?

LAD pārstāvis Andris Lācis atbild, ka gadījumā ar bijušo akcionāru – 100%. Otrajā gadījumā projektā līguma izdevumi bija attiecināti tikai daļēji, tāpēc samazinājums bija tikai par būvniecības daļu, jo nevarēja atsaukties uz MKN Nr.104 (otrajā gadījumā tiesas lēmums rezultējās par labu LAD nevis dēļ interešu konflikta, bet citiem apstākļiem – nebija 3 derīgi piedāvājumi).

Vēl vērš uzmanību, ka MKN Nr.104 ietvaros ir iespējams mazināt administratīvo slogu finansējuma saņēmējiem – ne visos gadījumos nepieciešams “Apliecinājums”, ko rakstveidā iesniedz finansējuma saņēmēji un ir situācijas, kad var iztikt bez tā, kad nav iespējamās acīmredzamas priekšrocības (piemēram, internetā iegādātas aviobiļetes). Arī nelielos projektos apliecinājumu iesniegšana nav lietderīga, jo visos gadījumos no LAD puses tāpat tiek veiktas pārbaudes, piemēram, pārbaudīta tirgus cena.

LAD izvirzītie priekšlikumi: (1) izvērtēt iespēju izmantot piemēroto no esošā regulējuma; (2) radot jaunu regulējumu, neieviešot pārlieku dokumentu pieprasīšanu; (3) pārskatīt interešu konflikta ierobežojumu pietiekamību (riskus) jau esošajā regulējumā; (4) pārskatīt Apliecinājuma iesniegšanas vispārīgo raksturu.

Jāņem vērā, ka katram iepirkumam ir savs normatīvais regulējums. EK regulās definētais interešu konflikts vērsts uz administrējošām iestādēm un uz privātpersonu gadījumā nevaram atsaukties uz Finanšu regulas nosacījumiem.

Revīzijas iestādes pārstāvis Aleksejs Čekalovs piekrīt šim secinājumam un norāda, ka līdzīgs secinājums ir arī ES Fondu Vadošajai iestādei un CFLA.

IUB pārstāve Inta Vingre apgalvo, ka PIL regulējums attiecībā uz interešu konfliktu tika iekļauts agrāk nekā publisko iepirkumu direktīvā. Direktīvā šī norma ir plaši un vispārīgi uzrakstīta, savukārt Latvijas likumdevējs cenšas to konkretizēt - definīcija jau tika vairākkārt paplašināta un arī šobrīd ir plānots to grozīt. Šis regulējums PIL/SPSIL attiecas gan tikai uz komisijas ietvaru un, piemēram, tā saucamie pašvaldības vadības “tēva-dēla” gadījumi iziet ārpus PIL regulējuma.

IUB administratīvo sodu gadījumu statistika ir negatīva, jo regulējums ir precīzi noteikts, visi to zina un tiešā veidā cenšas to nepārkāpt (proti, saistības regulējumu). Šādi gadījumi ir reti vai arī IUB

⁵ Ministru Kabineta noteikumi Nr.104 “Noteikumi par iepirkuma procedūru un tās piemērošanas kārtību pasūtītāja finansētiem projektiem”

nesaņem par tiem informāciju, jo iesaistītās personas neziņo. Savukārt, PIL minēto pārstāvību un ieinteresētību ir grūti pierādīt, jo jautājums par pārstāvību nav konkrēti regulēts, bet tiesa attiecībā uz administratīvajiem sodiem ir norādījusi, ka ir jābūt ļoti skaidriem un tiešiem pierādījumiem par ieinteresētību un normas jātulko šauri. Lietas faktiski nav bijušas, būtībā tikai viena lieta, kura tika izbeigta.

IUB līdzšinējās darbības – diskusijas ar Finanšu ministriju un skaidrošana semināros, kuros IUB cenšas arvien plašāk aprakstīt situāciju un sniegt ieteikumus, kā pārbaudīt. Māca pasūtītājus būt aktīviem attiecībā uz pārbaudēm. No ES nav saņemti izsmeļoši skaidrojumi vai judikatūra. Ir skaidrs, ka IKNL un PIL/SPSIL regulējumi ir atšķirīgi.

Revīzijas iestādes pārstāvis Aleksejs Čekalovs ierosina apsvērt veidot kopīgas vadlīnijas, kas būtu saskaņotas starp IUB, KNAB un ES fondu iestādēm, kas būtu arī praktiski piemērojamas, lai veicinātu vienotu izpratni.

KNAB pārstāve Sintija Helviga-Eihvalde informē, ka šajā sapulcē ir pieaicināti 2 zinošākie eksperti interešu konflikta jautājumā – Trešās pārvaldes priekšnieks Andris Donskis un Pirmās pārvaldes priekšniece Anna Aļošina.

KNAB pārstāve Anna Aļošina skaidro par iepirkumu likumu nošķirumu no Interešu konflikta novēršanas likuma (IKNL). IKNL piemēro kā vispārējo regulējumu, kad jomu neregulē speciālais normatīvais akts. PIL ir nozares, tātad speciālais normatīvais akts, kurš ir piemērojams iepirkuma laikā. Interešu konflikta likums piemērojams uz jebkuru valsts amatpersonu, tajā skaitā iepirkuma komisijas locekļiem, ja šo jautājumu neregulē iepirkuma likumi. IKNL kā vispārējais normatīvais akts sniedz iespēju emocionālo saiti ņemt vērā un pierādīt, izmantojot normas par “personīgo ieinteresētību” un tulkot normas, izmantojot šo jēdzienu. KNAB ir arī lietas, kad emocionālā saikne tiek pierādīta ar personīgo ieinteresētību. Šādi gadījumi ir reti un grūti pierādāmi, tomēr izdodas veiksmīgāk pierādīt, ja amatpersona ir pieņēmusi lēmumu par personu, ar kuru kopā dzīvo vai ir kopēja saimniecība. Ja ir situācijas, kad PIL ietvarā, piemēram, IUB nevar pierādīt saikni, aicina lietu sūtīt KNAB, kas vērtēs pēc vispārīgā regulējuma, vai nav interešu konflikts.

Revīzijas iestādes pārstāvis Aleksejs Čekalovs lūdz precizēt, vai korekti saprata, ka līdz iepirkuma līguma noslēgšanai to kontrolē PIL un IKNL neattiecas, tas attiecināms tikai uz darbībām, kas ir pēc iepirkuma līguma noslēgšanas?

KNAB pārstāvis Andris Donskis apgalvo, ka konkrētu stadiju nevar pateikt pēc kuras nošķir regulējumus, jo IKNL attiecināms tajos gadījumos, kad nedarbojas PIL, t.i., kur nav speciālā regulējuma (tātad – jāmeklē, vai ir PIL regulējums konkrētai situācijai). KNAB pēc vispārējā regulējuma vērtē situāciju.

Revīzijas iestādes pārstāvis Aleksejs Čekalovs vēlas noskaidrot, kā saprast izņēmumu, kas noteikts IKNL regulējumā, ka nav jāpaziņo par interešu konfliktu, ja piemērotā procedūra ir “Atklāts konkurss”. RI satrauc fakts, ka pēc IKNL darbiniekiem liekas, ka nav jāziņo par iespējamiem interešu konfliktiem atklātos konkursos.

KNAB pārstāvis Andris Donskis skaidro, ka IKNL ir definēts, kas ir interešu konflikts un pēc tam ir noteikti ierobežojumi un aizliegumi, lai izvairītos no interešu konflikta situācijām. Nosacījums par ziņošanu ir saistāms ar komercdarbības ierobežojumiem amatpersonām, kas ir paredzēti IKNL 10.pantā. Šie ierobežojumi attiecas tikai uz tām valsts amatpersonām, kas paralēli veic komercdarbību, un tas nenozīmē, ka šīs amatpersonas var realizēt funkcijas interešu konflikta situācijā. Šis izņēmums paredz tikai to, ka atklāta konkursa gadījumos drīkst PIEDALĪTIES un būt kādas kapitālsabiedrības dalībnieks, kas uzvar konkursā. Viņš nedrīkst būt iepirkuma komisijā. Piekrīt arī IUB viedoklim, ka tā saucamā “jūtu dzīve” praksē un tiesu vērtējumā ir sarežģīti pierādāma, piemēram, ja nav mantiskās, finansiālās, saimnieciskās puses, arī kopīgi bērni.

CFLA pārstāve Linda Pucēna apgalvo, ka ir ļoti interesanti uzklaut citu institūciju pieredzi, jo arī CFLA saskaras ar *Alekseja Čekalova* pieminētajām problēmām un viņa un LAD prezentācija parāda daudzus aspektus, ar ko ES fondos ikdienā ar jāsaskaras. CFLA praksē biežāk saskaras ar interešu konflikta jautājumiem PIL izpratnē. Interesants ir IUB minētais piemērs par iespējamo pašvaldības vadītāja ietekmi iepirkumos. Situācija, kad pašvaldības vadītājs izveido iepirkuma komisiju, kura par iepirkuma uzvarētāju atzīst tā radnieku, netiek traktēts kā pārkāpums; vienlaikus

no skaidrojumiem secināms, ka direktīvas norma būtu traktējama plaši, jo personai var būt iespēja ietekmēt iepirkuma rezultātu (arī pastarpināti caur padotajiem).
Lielu interesi rada KNAB, IUB un LAD tiesvedību pieredze, ja iespējams, aicinām dalīties ar šiem spriedumiem.

KNAB pārstāve Sintija Helviga-Eihvalde atzīmē, ka diskusijas temats ir plašs jautājums un nepaspējām veidot diskusiju par pēdējo punktu par ģimenes locekļu ienākumu deklarēšanu, tāpēc, ja nepieciešams, ierosinām šos jautājumus apspriest atsevišķā formātā ar "atslēgas" cilvēkiem. KNAB ir gatavi dalīties ar pieredzi, labprāt pieaicinātu arī konkrētus KNAB ekspertus.

Revīzijas iestādes pārstāvis Aleksejs Čekalovs atbalsta šādu ierosinājumu.

AFCOS vadītāja Nata Lasmane informē, ka sēdes laikā vēlējās provocēt diskusiju. Atbalsta organizēt atsevišķu diskusiju ar jomas speciālistiem. Indikatīvi to varētu rīkot šī gada jūnijā. Revīzijas iestādei vēl ir situācijas, kad nav 100% skaidrs interešu konflikts, tāpēc būtu nepieciešams, lai ir kāda tiesību sargājošā iestāde palīdz ievākt pierādījumus. Var arī diskutēt par to, vai nav nepieciešams nodot kompetenci par interešu konfliktiem vienai iestādei, piemēram, KNAB, lai nav tik sadrumstaloti pārbaužu aspekti.

Nolēma:

Sanākt atsevišķā sanāksmē ekspertu līmenī, lai diskutētu par šo jautājumu detalizētāk. Diskusijas rezultātu prezentēt nākamajā AFCOS Padomes sēdē.

Noslēgumā *AFCOS vadītāja Nata Lasmane* atgādina par AFCOS novērtējuma aptaujas anketām un aicina tās aizpildīt arī tām iestādēm, kuras vēl nav iesniegušas. Kā arī norāda, ka sēdes laikā neizskatītais jautājums "ES fondu vadības un kontroles sistēmas maiņa, iekļaujot tajā tiesībaizsardzības iestādes, kas dotu tiesības saņemt tehnisko palīdzību; tiesībaizsardzības iestāžu pieredze sadarbības līgumu slēgšanā ar citām institūcijām" tiek pārcelts uz nākamo padomes sēdi.

AFCOS vadītāja Nata Lasmane sēdi slēdz plkst. 12:10.

2020. gada 15. maijā

ES fondu revīzijas departamenta direktore,
AFCOS vadītāja

N. Lasmane

Valsts sekretāre,
AFCOS padomes priekšsēdētāja

B. Bāne

Sagatavoja:
ES fondu revīzijas departamenta vecākā auditore

L. Birziņa

